

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مرور قواعد عربی متوسطه اول

تهیه کننده:

زیبا چاهیان بروجنی

نامیه ۳ اصفهان

مُؤنَّث: علامت اصلی آن «ة» است؛
مانند: طالِبَة

مُذَكَّر: نشانه ندارد؛ مانند: طالِب

اسم

نکته

در زبان عربی، اسمهایی مانند **جَزِيرَة**، **لَوْحَة** و **مَدِينَة** مؤنث محسوب می شوند.

اسم اشاره مفرد

هَذَا الرَّجُلُ طَيِّبٌ.

مذكر ← هَذَا

هَذِهِ الْمَرْأَةُ طَيِّبَةٌ.

مؤنث ← هَذِهِ

نزدیک (این)

ذَلِكَ الْجَبَلُ، مُرْتَفِعٌ

مذكر ← ذَلِكَ

تِلْكَ اللَّوْحَةُ، جَمِيلَةٌ.

مؤنث ← تِلْكَ

دور (آن)

اسم اشاره مُثنّى و جمع

مذکر ← هُذَانِ / هُذَيْنِ هُذَانِ الرَّجُلَانِ طَبِيبَانِ.

مؤنث ← هَاتَانِ / هَاتَيْنِ هَاتَانِ الْمَرْأَتَانِ طَبِيبَتَانِ

مثنّى
(این دو، اینها)

نزدیک ← هُوَلاءِ : اینان، اینها، این هُوَلاءِ اللَّاعِبُونَ، فَائِزُونَ

دور ← أَوْلَعِكَ : آنها، آنان، آن أَوْلَعِكَ الرَّجَالُ، فَلَّاحُونَ

جمع
(هم مذکر
و هم مؤنث)

نکته

اگر اسم بعد از اسم اشاره، «ال» داشته باشد، اسم اشاره به صورت **مفرد** ترجمه می شود.
(هؤلاء: این / اولئك: آن)

هؤلاء اللّاعِبُونَ، فائِزُونَ : **این** بازیکنان، برنده هستند.

أولئك الرّجالُ، فلاحونَ : **آن** مردان، کشاورز هستند.

مذکر: نشانه ندارد؛ مثل طَالِب، جَبَل

مفرد

مؤنث: نشانه اصلی آن «ة» است؛ مثل طَالِبَة، شَجَرَة

انِ مثل: طَالِبَانِ، طَالِبَتَانِ

اِنِ مثل: طَالِبَيْنِ، طَالِبَتَيْنِ

مثنیٰ: بر دو نفر یا دو چیز دلالت دارد. نشانه

ونَ مثل: مُعَلِّمُونَ

ینَ مثل: مُعَلِّمِينَ

جمع مذکر سالم؛ نشانه ها

ات مثل: مُعَلِّمَات

جمع مؤنث سالم؛ نشانه

جمع

۳ نفر یا بیشتر

جمع مُکسَّر: شکل مفرد کلمه تغییر کرده، و نشانه خاصی ندارد؛

مُکسَّر یعنی شکسته شده. مثل: یَوْم ← أیَّام ← عِبْرَة ← عِبَر

زیبا چاهیان بروجنی

نکته ۱

هرگاه آخر اسمی، یکی از علامات **مثنی** یا **جمع سالم** بود، این علامات را از آخر اسم حذف کنید؛ اگر شکل مفرد اسم، باقی ماند مثنی یا جمع سالم است؛ ولی اگر شکل مفرد اسم در هم ریخته بود، جمع مکسر است.

مثال: «أَصْوَات» **جمع مکسر** است چون مفرد آن «صوت» است.

«تَمَارِين» و «شَیَاطِين» **جمع مکسر** هستند چون مفرد آنها «تمرین» و «شَیْطَان» است.

اما اسمهایی مثل «عالمات و صالحون» **جمع سالم** و «طَالِبِینَ و معلمتَانِ» **مثنی** هستند.

نکته ۲

برای پیدا کردن مفرد اسمهای «جمع مونث سالم»، بعد از حذف «ات» به جای آن «ة» اضافه می‌کنیم.

مثال: مفرد «معلّات» ← «معلّمة»

ولی مفرد «معلّمون و معلّمین» ← «معلّم»

نکته ۳

کلماتی که به «ان، ون و ین» ختم می‌شوند، اگر در ابتدای آنها دو حرف مضارعه (ی) یا (ت) باشد، **فعل مضارع** هستند؛ در غیر این صورت **اسم** هستند.

مثال: «یُرسلون، یُشاهدان، تَعْتَدِرین» **فعل مضارع** هستند ولی «مُرسلون، مُشاهدان، مُعْتَدِرین» **اسم** هستند؛

ضمیرهای منفصل

من ← أنا

تو ← مذکر: أَنْتَ

تو ← مؤنث: أَنْتِ

او ← مذکر: هُوَ

او ← مؤنث: هِيَ

ما ← نَحْنُ

شما ← مثنی ← أَنْتُمْ (مذکر و مؤنث)

شما ← جمع ← مذکر: أَنْتُمْ

شما ← جمع ← مؤنث: أَنْتُنَّ

آنها (ایشان) ← مثنی ← هُمَا (مذکر و مؤنث)

آنها (ایشان) ← جمع ← مذکر: هُمْ

آنها (ایشان) ← جمع ← مؤنث: هُنَّ

ضمیرهای متصل

مَ، - من ← ی

مذکر: كَ

تَ، - تو

مؤنث: كِ

مذکر: هُ، هَ، هِ

شَ، - او

مؤنث: هَا

مَ، - ما ← نا

مثنی

كُما (مذکر و مؤنث)

تَ، - شما

مذکر: كُمْ

جمع

مؤنث: كُنَّ

مثنی

هُما، هِما (مذکر و مؤنث)

شَ، - ایشان
(- آنها)

مذکر: هُمْ، هِم

جمع

مؤنث: هُنَّ، هِنَّ

هُم هُمْ

هُنَّ هُنَّ

أَنْتُمْ أَنْتُمْ

أَنْتُنَّ أَنْتُنَّ

هُمَا هُمَا

هُمَا هُمَا

أَنْتُمَا أَنْتُمَا

أَنْتُمَا أَنْتُمَا

هُوَ هُوَ

هِيَ هِيَ

أَنْتَ أَنْتَ

أَنْتِ أَنْتِ

مذكر

مؤنث

مذكر

مؤنث

نَحْنُ نَحْنُ (مُتَكَلِّمٌ مَعَ الْغَيْرِ)

أَنَا أَنَا (مُتَكَلِّمٌ وَحْدَهُ)

مذكر و مؤنث

علامت‌ها

تنوین : - - -^{۲۹}

ضَمَّة : - ُ

فَتْحَة : - َ

سُكُون : - ْ

كَسْرَة : - ِ

اگر علامت، زیر تشدید باشد - خوانده می شود؛ مثل «مَعْلَم» و اگر بالای تشدید باشد - خوانده می شود؛ مثل «مُحَجَّبة»

نکته

کلمات پرسشی

أ - هَلْ: آیا

هَلْ هَذَا جُنْدِيٌّ؟ نَعَمْ؛ هَذَا جُنْدِيٌّ.

جواب: لا / نَعَمْ

مَنْ هُوَ؟ هُوَ مُدِيرُ الْمَدْرَسَةِ.

مَنْ: چه کسی، کیست، چه کسانی

لِمَنْ هَذِهِ الْحَقِيبَةُ؟ لِصَدِيقَتِي.

لِمَنْ: مال چه کسی، مال چه کسانی

ما / ماذا: چیست، چه چیزی

مَا اسْمُكَ؟ اسمی فاطمة ما هَذَا؟ هَذَا قَلَمٌ. ماذا عَلَى الْمِنْضَدَةِ؟ الكتاب

دقت کنید که «ما» ی استفهام را با «ما» ی نفی که بر سر فعل ماضی می آید اشتباه نکنید. ما ذَهَبْنَا: نرفتیم

لماذا: چرا، برای چه

جواب: لِأَنَّ، لِ

لِمَاذَا تَنْظُرُ إِلَى الْبَعِيدِ؟ لِأَنِّي أَبْحَثُ عَنْ هُدًى.

لِمَاذَا ذَهَبْتَ إِلَى السُّوقِ؟ ذَهَبْتُ لِشِرَاءِ خَاتَمٍ ذَهَبِيٍّ.

أَيْنَ: كجا

جواب: فوق، تحت، أمام، خلف، وراء، جنب، عند، حول، بين، في، على، على اليمين، على اليسار، هنا، هناك

أَيْنَ الكتاب؟ الكتابُ عَلَى المِنضَدَةِ.

كَمْ: چند

كَمْ طالباً فِي الصَّفِّ؟ سَبْعَةٌ

مِنْ أَيْنَ: اهل كجا

مِنْ أَيْنَ أَنْتَ؟ مِنْ مَشْهَد

متى: چه وقت

جواب: اليوم، أمس، غد، صباح، عصر، مساء، ليل، قبل سنتين، بعد أسبوعين، في الشهر الماضي، في الشهر القادم، ...

متى وصلتم إلى الفندق؟ قبل يومين

كيف: چگونه

كيف حالك؟ أنا بخير.
كيف وصلت؟ بسرعة.

نکته ترجمه

✓ گاهی کلمه «عِنْدَ : نزد» و «لِ، لَ : برای» برای مالکیت به کار می رود؛ مثال:
﴿لِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى﴾ : خدا نامهای نیکو دارد.
عِنْدَكَ صَدِيقٌ صَادِقٌ : دوستی راستگو داری.

✓ اصطلاح «عَلَيْكَ بِ» یعنی «بر تو لازم است»، «تو باید»
عَلَيْكَ بِالْخُرُوجِ : بر تو لازم است خارج شوی / تو باید خارج شوی

عددهای اصلی

۱. واحد / واحِدَة
۲. اثنان / اِثْنَيْنِ / اِثْنَانِ / اِثْنَتَيْنِ
۳. ثلاث / ثَلَاثَة
۴. أربع / أَرْبَعَة
۵. خمس / خَمْسَة
۶. ستّ / سِتَّة
۷. سبع / سَبْعَة
۸. ثمانی / ثَمَانِيَة
۹. تسع / تِسْعَة
۱۰. عشر / عَشْرَة
۱۱. أحد عشر / إِحْدَى عَشْرَة
۱۲. اثنا عشر / اِثْنَا عَشْرَة / اِثْنَتَيْ عَشْرَة

الأول ، الأولى	اول، اولين، يكم
الثاني ، الثانية	دوم، دومين
الثالث ، الثالثة	سوم، سومين
الرابع ، الرابعة	چهارم، چهارمين
الخامس ، الخامسة	پنجم، پنجمين
السادس ، السادسة	ششم، ششمين
السابع ، السابعة	هفتم، هفتمين
الثامن ، الثامنة	هشتم، هشتمين
التاسع ، التاسعة	نهم، نهمين
العاشر ، العاشرة	دهم، دهمين
الحادي عشر ، الحادية عشرة	يازدهم، يازدهمين
الثاني عشر ، الثانية عشرة	دوازدهم، دوازدهمين

اعداد ترتيبی
(از يك تا دوازدهم)

الألوان:
رنگها

سیاه: الأَسْوَد
سفید: الأَبْيَض
قرمز: الأَحْمَر
سبز: الأَخْضَر
آبی: الأَزْرَق
زرد: الأَصْفَر
بنفش: البَنْفَسَجِيّ

فُصول السَّنَة:
فصلهای سال

بهار: الرَّبِيع
تابستان: الصَّيْف
پاییز: الخَرِيف
زمستان: الشِّتَاء

أَيَّامُ الأُسْبُوع:
روزهای هفته

شنبه: السَّبْت
یکشنبه: الأَحَد
دوشنبه: الإِثْنَيْنِ
سه شنبه: الثُّلَاثَاء
چهارشنبه: الأَرْبَعَاء
پنج شنبه: الخَمِيس
جمعه: الجُمُعَة

فعل ماضی بر زمان گذشته دلالت دارد.

من: (أَنَا / متکلم وحده) ذَهَبْتُ: رَفَعْتُ

مذکر (أَنْتَ / مفرد مذکر مخاطب) ذَهَبْتَ: رَفَعْتَ

مؤنث (أَنْتِ / مفرد مؤنث مخاطب) ذَهَبْتِ: رَفَعْتِ

مذکر (هُوَ / مفرد مذکر غایب) ذَهَبَ: رَفَعَ

مؤنث (هِيَ / مفرد مؤنث غایب) ذَهَبَتْ: رَفَعَتْ

ما : (نَحْنُ / متکلم مع الغیر) ذَهَبْنَا:

مذکر : (أَنْتُمْ / مثنی مذکر مخاطب) ذَهَبْتُمَا: رفتید	} مثنی	} شما
مونث : (أَنْتِ / مثنی مؤنث مخاطب) ذَهَبْتُمَا: رفتید		
مذکر : (أَنْتُمْ / جمع مذکر مخاطب) ذَهَبْتُمْ: رفتید	} جمع	
مونث : (أَنْتِ / جمع مؤنث مخاطب) ذَهَبْتُنَّ: رفتید		

مذکر : (هُمَا / مثنی مذکر غایب) ذَهَبَا: رفتند	} مثنی	} آنها (ایشان)
مونث : (هُمَا / مثنی مؤنث مخاطب) ذَهَبَتَا: رفتند		
مذکر : (هُمْ / جمع مذکر مخاطب) ذَهَبُوا: رفتند	} جمع	
مونث : (هُنَّ / جمع مؤنث مخاطب) ذَهَبْنَ: رفتند		

هُم كَتَبُوا

هِنَّ كَتَبْنَ

هُمَا كَتَبَا

هُمَا كَتَبَتَا

هُوَ كَتَبَ

هِيَ كَتَبَتْ

مذكر

مؤنث

أَنْتُمْ كَتَبْتُمْ

أَنْتُنَّ كَتَبْتُنَّ

أَنْتُمَا كَتَبْتُمَا

أَنْتُمَا كَتَبْتُمَا

أَنْتَ كَتَبْتَ

أَنْتِ كَتَبْتِ

مذكر

مؤنث

نَحْنُ كَتَبْنَا (مُتَكَلِّمٌ مَعَ الْغَيْرِ)

أَنَا كَتَبْتُ (مُتَكَلِّمٌ وَحْدَهُ)

مذكر و مؤنث

نشانه های فعل ماضی (انتهای فعل)

ثُ، تِ، تِ، — روی آخرین حرف اصلی، ث، نا، ثُما (۲ بار)، ثُم، ثُنَّ، ا، تا، وا (الف خوانده نمی شود)، سُنَّ

دقت کنید

اگر تشخیص دادیم که فعلی، **ماضی** است باید یکی از این ۱۳ نشانه در آخر فعل وجود داشته باشد و **کاری به ابتدای فعل نداریم**. مثال: «تَعَلَّمْتُ» ماضی است، چون در انتهای آن «ثُ» دارد؛ این فعل را به خاطر وجود (تَد) در ابتدای آن، با فعل مضارع اشتباه نکنیم.

«اَكْرَمَ» ماضی است، چون روی آخرین حرف اصلی آن «درد» و برای «هو» به کار می رود؛ کاری به (أ) ابتدای فعل نداریم و آن را با حرف مضارعه اشتباه نمی کنیم. در کتاب دهم به طور مفصل با اینگونه فعلها آشنا خواهید شد.

توجه

حروفی که به آخر فعل ماضی متصل می شوند، **ضمیر** به حساب می آیند به جز (ت) که ضمیر نیست؛ بلکه نشانه ی **مونث بودن فعل** است.

مثال:

کدام فعل، ضمیر ندارد؟

الف) ذَهَبْتُ ب) ذَهَبْتَ ج) ذَهَبْتُ د) ذَهَبْتِ

جواب: گزینه ی (ج). چون (ت) ساکن دارد و نشانه ی مونث بودن فعل است و ضمیر محسوب نمی شود.

صرف فعل مضارع

فعل مضارع بر زمان حال و آینده دلالت می کند.

من: (أَنَا / متکلم وحده) أَذْهَبُ : می روم

مذکر (أَنْتَ / مفرد مذکر مخاطب) تَذْهَبُ : می روی

مونث (أَنْتِ / مفرد مؤنث مخاطب) تَذْهَبِينَ : می روی

تو

مذکر (هُوَ / مفرد مذکر غایب) يَذْهَبُ : می رود

مونث (هِيَ / مفرد مؤنث غایب) تَذْهَبُ : می رود

او

ما : (نَحْنُ / متکلم مع الغیر) نَذْهَبُ : می رویم

مذکر : (أَنْتُمْ / مثنی مذکر مخاطب) تَذْهَبَانِ : می روید	مثنی	شما
مؤنث : (أَنْتُمْ / مثنی مؤنث مخاطب) تَذْهَبَانِ : می روید		
مذکر : (أَنْتُمْ / جمع مذکر مخاطب) تَذْهَبُونَ : می روید	جمع	
مؤنث : (أَنْتُنَّ / جمع مؤنث مخاطب) تَذْهَبْنَ : می روید		
مذکر : (هُمَا / مثنی مذکر غایب) يَذْهَبَانِ : می روند	مثنی	آنها (ایشان)
مؤنث : (هُمَا / مثنی مؤنث مخاطب) تَذْهَبَانِ : می روند		
مذکر : (هُمْ / جمع مذکر مخاطب) يَذْهَبُونَ : می روند	جمع	
مؤنث : (هُنَّ / جمع مؤنث مخاطب) يَذْهَبْنَ : می روند		

	جمع	مثنى	مفرد		
	هُم يَكْتُبُونَ	هُمَا يَكْتُبَانِ	هُوَ يَكْتُبُ	مذكر	غائب
	هُنَّ يَكْتُبْنَ	هُمَا تَكْتُبَانِ	هِيَ تَكْتُبُ	مؤنث	
	أَنْتُمْ تَكْتُبُونَ	أَنْتُمَا تَكْتُبَانِ	أَنْتَ تَكْتُبُ	مذكر	مخاطب
	أَنْتِنَّ تَكْتُبْنَ	أَنْتُمَا تَكْتُبَانِ	أَنْتِ تَكْتُبِينَ	مؤنث	
	نَحْنُ نَكْتُبُ (مُتَكَلِّمٌ مَعَ الْغَيْرِ)	أَنَا أَكْتُبُ (مُتَكَلِّمٌ وَحْدَهُ)	مذكر و مؤنث	متكلم	

نشانه های فعل مضارع

۱- ابتدای آن، حرف مضارعه دارد. (ت، ی، ن، ا)

۲- انتهای آن یا (ـِ) دارد
(ن) دارد: ان، ون، ین، ن

دقت کنید

«تَعَلَّمَ» فعل **ماضی** است؛ چون روی آخرین حرف اصلی آن ـِ دارد. (هُوَ)

«تَعَلَّمَ» فعل **مضارع** است؛ چون ابتدای آن حرف مضارعه (ت) دارد و روی آخرین حرف اصلی آن ـِ دارد.

دو نکته مهم

✓ فعل مضارع برای ضمائر «هي» و «أنت» به یک صورت می آید؛ با توجه به نشانه های موجود در جمله می توان آنها را از هم تشخیص داد.

تَذَهَبُ فَاطِمَةُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ. ← هي ← می رود
يا طالبُ! هَلْ تَذَهَبُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ؟ ← أنت ← می روی

✓ فعل مضارع برای ضمائر «هُما» و «أنثما» به یک صورت می آید.

الطالبتانِ تَكْتُبانِ واجِبَتِهُما. ← هُما ← می نویسند
يا عليُّ و حامدُ! أنثما تَكْتُبانِ واجِبَتِكُما. ← أنثما ← می نویسید
يا فاطمة و زينبُ! أنثما تَكْتُبانِ واجِبَتِكُما. ← أنثما ← می نویسید

فعل مستقبل

دانستیم که فعل مضارع نشانگر حال و آینده است؛ حال با افزودن «س» یا «سَوْفَ» در ابتدای فعل، بر آینده (مستقبل)

دلالت می کند و در ترجمه آن از «خواه» استفاده می کنیم؛ مثال:

أَذْهَبُ : می روم سَأَذْهَبُ / سَوْفَ أَذْهَبُ : خواهم رفت

«س» و «سَوْفَ» فقط بر سر فعل مضارع می آیند.

دقت کنید

توجه

گاهی فعل در ابتدای جمله به صورت مفرد به کار رفته، در حالی که انجام دهنده ی آن، اسم مثنی یا جمع است؛ در چنین جمله هایی، فعل به صورت جمع ترجمه می شود؛ مثال: **يَخْرُجُ اللَّاعِبَانِ مِنْ سَاحَةِ الْمُسَابَقَةِ** دو بازیکن از میدان مسابقه خارج می شوند.

حروف اصلی (ریشه)

به سه حرفی که در کلمات هم خانواده، به ترتیب **مشترک** هستند، **حروف اصلی** یا **ریشه** کلمه می گویند؛ مانند: عالم، علیم، معلوم، أَعْلَم، تَعْلیم، عُلوم، إِعْلَام که به ترتیب حروف (ع ل م) در تمام آنها مشترک است.

حروفی که **همراه حروف اصلی** می آیند، **حروف زائد** نامیده می شوند. این حروف معنای جدیدی به کلمه می دهند. مثال: در کلمه «فَاتِح» حرف «ا» زائد است و در کلمه «إِفْتِتاح» دو حرف «ا» و «ت» زائد هستند.

توجه

کلماتی مثل «عَامِل» و «عَلیم» از یک ریشه نیستند؛ چون :

حروف اصلی «عَامِل»: ع م ل

حروف اصلی «عَلیم»: ع ل م

وزن کلمات

حروف اصلی با سه حرف (ف ع ل) سنجیده می شوند.

برای پیدا کردن وزن کلمه، به جای حروف اصلی به ترتیب (ف ع ل) بگذارید و حروف زائد را سر جای خود قرار دهید؛ دقت کنید که حرکات را تغییر ندهید. **مُجَالَسَةٌ** ← **مُفَاعَلَةٌ**

بیشتر کلمات در زبان عربی وزن دارند؛ مانند
عالم، ناصر، کاتب، ظالم که همگی برون «فاعل» هستند.
و یا معلوم، منصور، مکتوب، مظلوم که همگی بر وزن «مفعول» هستند.

وزن «فاعل» معمولاً به معنای **انجام دهنده** یا **دارنده ی حالت** است؛ کاتب: نویسنده / قادر: توانا
وزن «مفعول» به معنای **انجام شده** است؛ مکتوب: نوشته شده

توجه

فعل امر

فعل امر، درخواست از دیگران برای انجام کاری است.

فعل امر فقط از صیغه های مخاطب (تو / شما) ساخته می شود.

روش ساختن فعل امر

۱- حذف حرف مضارعه (ت) تَخْرُجُ ← خُرْجُ

۲- مجزوم کردن فعل؛ یعنی تبدیل **آخر فعل به ـَ** و یا حذف (ن)؛ به جز (ن) جمع مونث که هیچ گاه حذف نمی شود.

خُرْجُ ← خُرْجُ تَخْرُجُونَ ← خُرْجُوا تَخْرُجْنَ ← خُرْجْنَ

راه تشخیص (ن) جمع مونث: این (ن) به آخرین حرف اصلی فعل که ساکن دارد متصل است؛ به عبارتی اگر قبل از (ن) حروف (و / ا / ی) بود (ن) جمع مونث نیست؛ ولی اگر (ن) به آخرین حرف اصلی فعل، متصل بود، نشانه ی جمع مونث است مثل: يَذْهَبْنَ

۳- آوردن همزه ی امر در ابتدای فعل (اگر نیاز بود*) و حرکت دادن به آن: اگر دومین حرف اصلی فعل ـَ داشت به همزه ی امر ـُ می دهیم ولی اگر دومین حرف اصلی فعل ـَ یا ـِ داشت به همزه ی امر ـِ می دهیم. خُرْجُ ← أُخْرِجُ

*عبارت «**اگر نیاز بود**» در مرحله ی سوم، یعنی چه؟

در کتاب نهم خواندید که همه ی امرها با (أ) یا (إ) شروع می شوند؛ چون بعد از حذف (ت) به ساکن می رسیم و در نتیجه ابتدا به ساکن، خوانده نمی شود و مجبوریم که ابتدای فعل (ا) بیاوریم تا بتوانیم از روی فعل بخوانیم ولی در کتاب دهم خواهید خواند که هنگام ساختن امر از بعضی از فعل ها بعد از حذف (ت) به ساکن نمی رسیم و فعل، قابل خواندن است؛ در نتیجه دیگر نیازی به آوردن همزه ی امر نیست. مثل:

تَتَعَلَّمُ: یاد می گیری ۱- حذف (ت) ← تَعَلَّمَ

۲- تبدیل ءُ به ِ ← تَعَلَّمُ: یاد بگیر

و چون فعل، قابل خواندن است مرحله ی ۳ را انجام نمی دهیم.

توجه: در کتاب دهم به طور مفصل با این گونه فعل ها آشنا خواهید شد.

روش ساختن فعل نهی:

فعل نهی

- ۱ - آوردن «لا» بر سر فعل مضارع
 - ۲ - مجزوم کردن فعل؛ یعنی تبدیل ـُ آخر فعل به ـِ و یا حذف (ن)
- توجه: به جز (ن) جمع مونث که هیچ گاه حذف نمی شود.

مثال:

تَذَهَبُ : می روی ← لا تَذَهَبُ : نرو

تَجَلِسُونَ : می نشینید ← لا تَجَلِسُوا : ننشینید

تَكْتُبْنَ : می نویسید ← لا تَكْتُبْنَ : ننویسید. * (ن) جمع مونث در این فعل حذف نشده است.

توجه

تشخیص فعلهایی مانند «لا تَفْعَلْنَ» فقط در جمله امکان دارد.

رَجَاءٌ لَا تَفْعَلْنَ: لطفاً انجام ندهید. (نهی) لِمَاذَا لَا تَفْعَلْنَ شَيْئاً: چرا کاری انجام نمی دهید؟ (مضارع منفی)

روش منفی کردن فعل ها

فعل ماضی: آوردن «ما» ی نفی در ابتدای فعل

فعل مضارع: آوردن «لا» ی نفی در ابتدای فعل

خَرَجَ: خارج شد ← ما خَرَجَ: خارج نشد

تَكْتُبَانِ: می نویسید ← لا تَكْتُبَانِ: نمی نویسید

توجه

گاهی «ما» علاوه بر فعل ماضی، فعل مضارع را نیز منفی می کند؛ مثال: ﴿مَا يَعْلَمُ﴾: نمی داند آل عمران: ۷

فرق «لا» ی نفی و «لا» ی نهی

لای نفی فقط معنی فعل را منفی می کند و در ظاهر فعل تغییری ایجاد نمی کند؛ اما لای نهی علاوه بر تغییر در معنی، ظاهر فعل را هم تغییر می دهد یعنی آخر فعل را حذف می کند: تبدیل ُ آخر فعل به ِ و یا حذف (ن)؛ به جز (ن) جمع مونث که هیچ گاه حذف نمی شود.

لا تَجْلِسُونَ: نمی نشینید ← لای نفی
لا تَجْلِسُوا: نشینید ← لای نهی

نفی: «ف» یک چشم دارد، یک کار انجام می دهد ← معنی را منفی می کند.
نهی: «ه» دو چشم دارد، دو کار انجام می دهد ← ۱- معنی را منفی می کند.
۲- ظاهر فعل را تغییر می دهد.

موصوف و صفت مضاف و مضاف اليه

«موصوف» اسمی است که برایش یک یا چند ویژگی می آوریم که «صفت» نامیده می شود؛

مثال: **مُخْتَبِرٌ صَغِيرٌ** ← آزمایشگاهی کوچک / آزمایشگاه کوچکی
صَغِيرٌ : صفت **مُخْتَبِرٌ** : موصوف

«مضاف» اسمی است که به اسم بعد از خودش یعنی «مضاف اليه» نسبت داده می شود.

مثال: **مُخْتَبِرُ الْمَدْرَسَةِ** ← آزمایشگاهِ مدرسه
مُخْتَبِرٌ : مضاف **الْمَدْرَسَةِ** : مضاف اليه

نکته ۱: مضاف هیچ گاه «ال» و «تنوین» نمی گیرد.

نکته ۲: ضمیر اسم محسوب می شود؛ هر ضمیری به اسم متصل شود **مضاف اليه** است؛ مثال: **حَقِيبَتُهُ**

نکته ۳: فارسی: اسم + صفت + مضاف اليه ← **اتاق کوچکم**

عربی: اسم + مضاف اليه + صفت ← **عُرْفَتِي الصَّغِيرَةَ**

معادل ماضی استمراری

کان + مضارع = معادل ماضی استمراری در زبان فارسی
کانَ یَکْتُبُ: می نوشت
کانوا یَذْهَبُونَ: می رفتند

ماضی استمراری نشان دهنده کاری است که در گذشته چند بار تکرار شده است؛ مثال: می نوشتند

می + ماضی ساده

گاهی بین «کانَ» و فعل بعد از آن فاصله می افتد؛ مثال:

دقت کنید

کانَ طُلَّابُ الْمَدْرَسَةِ یَدْرُسُونَ فِي الْمَكْتَبَةِ : دانش آموزان مدرسه در کتابخانه درس می خواندند.

ساعت خوانی

ساعت همیشه:

۱- با «ال» می آید.

۲- بر وزن «فاعِل» می آید.

۳- به صورت مؤنث، یعنی با «ة» می آید. مثال: الثالثة، الخامسة، التاسعة.

خلاصه: الفاعلة

نکته

هنگام بیان ساعت، عددهای ترتیبی مؤنث به کار می روند؛ جز در ساعت «یک» که

«الواحدة» گفته می شود.

هگونگی بیان ساعت

الف) اگر بخواهیم ساعت کامل را بیان کنیم بعد از ذکر ساعت، کلمه ی «تَماماً» را می آوریم:

ساعت چهار ← الرابعة تماماً

ب) اگر بخواهیم یک ربع (۱۵ دقیقه) از ساعت گذشته را بیان کنیم بعد از ذکر ساعت، «وَالرُّبْع» را می آوریم:

ساعت ۵:۱۵ ← الخامسة والرُّبْع

ج) اگر بخواهیم نیم ساعت (۳۰ دقیقه) را نشان دهیم، بعد از ذکر ساعت، «وَالنِّصْف» را می آوریم:

ساعت ۷:۳۰ ← السابعة والنِّصْف

د) اگر بخواهیم یک ربع (۱۵ دقیقه) مانده به ساعت را بیان کنیم، ابتدا یک ساعت اضافه می کنیم و بعد، «إِلَّا رُبْعاً» می آوریم:

ساعت ۸:۴۵ ← التاسعة إِلَّا رُبْعاً
دقت کنید که ابتدا یک ساعت اضافه می کنیم و بعد یک ربع کم می کنیم.

بیان

خدا قوت